

MEDLEMSBLAD

Hösten 2025

GÄVLE FÅGELKLUBB

Firar 50år!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordföranden har ordet.....	3
Styrelse.....	4
Hemsida	4
Adressändringar	4
Medlemskap.....	4
Krushuvad pelikan – en teaser	5
Tjädern – Fågelklubbens Nyhetsbrev!.....	5
Gävle Fågelklubb firar 50år!	6
En ornitologisk resa genom tiden med Per Aspenberg	7
Exkursionsberättelse från förr – Rostgumpsva.....	14
Program för exkursioner/aktiviteter	16
Sammanfattning höst och vinter 2025/2026	19

Adress: Gävle Fågelklubb,
C/O Marcus Bergström
Södra Centralgatan 15
802 51 Gävle

E-post: kontakt@gavlefagelklubb.se
Plusgiro: 29 15 19-7

Framsida: Tobisgrissla
Foto: Marcus Bergström

Baksida: Tobisgrissla
Foto: Marcus Bergström

Redaktör: Arvid Löf

Ordföranden har ordet

Hej alla medlemmar i Gävle Fågelklubb!

Det är dags att jag presenterar mig ordentligt. Jag heter Marcus Bergström och tog över som ordförande vid det senaste årsmötet. Många av er känner säkert igen mig, och flera av er har jag även haft nöjet att träffa.

Mitt intresse för fågelskådning började redan när jag var 14 år, då jag också gick med i GFK. Genom åren har jag suttit i styrelsen vid olika tillfällen och är dessutom aktiv i den regionala rapportkommittén för fåglar i Gästrikland.

Jag vill rikta ett varmt tack till Sanna för ett väl genomfört år som ordförande. Med samma styrelse som förra året i ryggen blickar vi nu framåt. I år fyller GFK hela 50 år – något vi självklart ska fira! I detta nummer av medlemsbladet hittar du information om två evenemang vi arrangerar för att uppmärksamma jubileet. Jag hoppas att många av er har möjlighet att delta, så vi kan fira tillsammans.

Samtidigt som vi ser tillbaka på ett halvt sekel av fågelglädje i Gävle Fågelklubb, arbetar jag och styrelsen för att säkerställa att föreningen står stark även om ytterligare 50 år. Min vision som ordförande är att göra GFK ännu mer modern och attraktiv, så att vi kan växa som förening. Inom en snar framtid hoppas vi kunna presentera flera uppdateringar som ska bidra till att öka medlemsantalet och förbättra vår kontakt med er – våra medlemmar.

Text och foto: Marcus Bergström
Ordförande, Gävle Fågelklubb

Styrelse

Vår styrelse består, fram till årsmötet år 2026, av följande personer (inklusive suppleanter):

Ordförande: Marcus Bergström
Vice ordförande Tomas Källquist
Sekreterare: Gustav Wikström
Kassör: Ann Horn
Ledamöter: Håkan Söderman
Arvid Löf
Per Aspenberg

Suppleant Hanna Andersson
Revisorer: Göran Persson
Mikael Dahlbom
**Revisors-
suppleant:** Tomas Attorps
Valberedning: Anders Johansson
Per Thelin

Hemsida

På GFK:s hemsida <http://www.gavlefagelklubb.se> kan du bland annat hitta information om föreningen, fågellokaler, intressanta fågellänkar och skriva meddelanden i gästboken. Webmaster för hemsidan är Arvid Löf, e-post: arvid.lof@gmail.com.

Adressändringar

Om du flyttar måste du naturligtvis meddela detta så att vi även fortsättningsvis kan hålla kontakten. Skriv ett meddelande till kassör Ann Horn:

Värdshusvägen 20,
818 42 Forsbacka
E-post: annhorn@gmail.com

Medlemskap

Sätt in din medlemsavgift som för år 2025 är 150 kr på GFK:s **plusgiro 29 15 19 – 7**. Kom ihåg att ange ditt namn tillsammans med adressuppgifter vid inbetalning.

Gävle fågelklubb samarbetar med Studieförbundet.

Studieförbundet, Box 1340, 801 38 Gävle. Tel. 026-66 44 80
Besöksadress: Norra Köpmangatan 12 A, Gävle

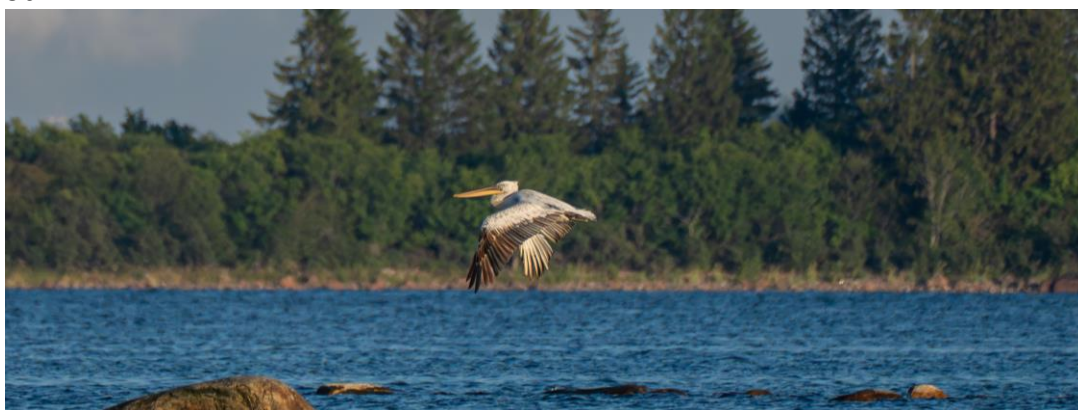

Krushuvad pelikan – en teaser

Ingen har väl undgått den krushuvade pelikanen som upptäcktes i Vårvik den 30 juni i år och som varit med (tillsammans med undertecknad) i både Gefle Dagblad, P4 Gävleborg och SVT Nyheter? Som fick fågelskådare från hela Sverige att vallfärda till lilla Gävle under tiden den stannade.

Hur gick upptäckten till, hur länge stannade den, hur var dess beteende och rörelsemönster under tiden den var här, hur många besökte egentligen Gävle för att se denna fågel och vad hände med den sedan?

Men som rubriken dessvärre antyder så är det här bara en teaser - en aptitretare. Detta nummer tillägnas Gävle fågelklubbs 50 års jubileum, så den fullständiga berättelsen och historien om pelikanen får ni läsa om i vårens medlemsblad. Det är verkligen något att se fram emot.

Text: Håkan Söderman

Foto: Marcus Bergström

Tjädern – Fågelklubbens Nyhetsbrev!

❖ Vi söker en ansvarig för klubbens fågelmatningar

Vi letar efter en medlem som kan ta på sig ansvaret för att samordna klubbens fågelmatningar under vinterhalvåret. Uppdraget innebär att se till att mat fylls på vid våra fågelmatningsplatser, samt att kvitton och ersättning hanteras enligt GFK:s riktlinjer.

Observera att rollen inte innebär att du behöver göra allt arbete själv – uppgiften handlar främst om att organisera och koordinera insatserna.

Om du vill hjälpa till, kontakta styrelsen på kontakt@gavlefagelklubb.se.

❖ Är du händig och gillar att snickra?

Vi söker en medlem som kan hjälpa oss att bygga informationstavlor till våra fågelmatningar. På tavlorna ska det finnas plats för två A4-ark med information om GFK och hur man kan stödja våra fågelmatningar.

Om du vill hjälpa till, kontakta styrelsen på

kontakt@gavlefagelklubb.se.

❖ Vi har fortfarande en vakant plats i styrelsen som suppleant

Är du intresserad? Kontakta styrelsen, så vidarebefordrar vi informationen till valberedningen.

Gävle Fågelklubb firar 50år!

Föredrag och fika lördagen den 15 november 2025

Som en del av Gävle Fågelklubbs 50årsfirande Välkomnar vi medlemmar på ett föredrag av Ulrik Lötberg, lördagen den 15 november 2025 klockan 14:00 i Hantverkarföreningens lokaler (ovanför Studieförbundet på Norra Köpmangatan 12 i Gävle). Ulrik är en erfaren ornitolog och sitter idag som ordförande i Upplands ornitologiska förening. Han har bland annat bedrivit projekt skräntärna och ansvarat för kartläggning av flygvägar med hjälp av GPS för flera arter, bl a silltrut och skräntärna.

Vi bjuder på kaffe och fikabröd!

Festlig middag fredagen den 21 november 2025

Den 21/11–2025 inbjuds till en kväll i klubbens ära. Det kommer serveras en tvårättersmeny denna afton som vi startar i gång klockan 18:30 i Soldathemmet (Västra Grängsgatan 2, 802 67 Gävle). Under kvällen kommer det ske några mindre festligheter.

Meny: Helstekt kalv med potatisbakelse, kantarellsås och ugnsbakad tomat. Efterrätt knäckig äppelpaj med hemgjord vaniljsås. (dryck köper man själv i baren).

Frågor om menyn, vegetariska alternativ eller allergier skickas till kontakt@gavlefagelklubb.se

Det finns både alkoholfria och alkoholhaltiga drycker att välja mellan till självkostnadspris på plats i baren.

Pris: 370 kr per person.

Anmälan är bindande och sker genom inbetalning till fågelklubbs plusgironummer 29 15 19 -7 senast den 15 oktober. Vid anmälan skicka även ett mejl till kontakt@gavlefagelklubb.se med vilka personer som deltar.

Passa på att träffas, äta lite gott och delge varandra spännande fågelhistorier som upplevts genom åren.

En ornitologisk resa genom tiden med Per Aspenberg

Denna promemoria är skriven med anledning av Gävle Fågelklubbs hedersvärda 50-årsfirande år 2025. Det är bara att falla till föga i beundran över vad klubben har åstadkommit under alla dessa år – med ett stort utbud av exkursioner, inneträffar, studiecirklar och berömvärda kontaktytor såsom den ambitiösa hemsidan och det förnämliga medlemsbladet.

Det finns all anledning att återväcka gamla minnen från dessa femtio år. Jag tänker dock vara ännu mer nostalgisk och börja med att teckna en bild av den lokala ornitologin redan innan fågelklubbens tillblivelse. Här följer en återblick på de olika årtionden jag själv har erfarenhet av, med början på 1950-talet.

1950-talet – Resor med abonnerad buss

Med ett pågående världskrig fram till 1945 fanns naturligtvis ringa fokus på att organisera kollektiva ornitologiska studier. Att fågelintresset ändå grodde bevisas av att Sveriges Ornitologiska Förening faktiskt började publicera sin periodika *Vår Fågelvärld* redan 1942. I premiärnumret kan man bland annat läsa om Svenska Naturskyddsföreningens skattning av havsörnspopulationen i Sverige. Citat: "Föreningen erhöll uppgift om att år 1940 funnos sammanlagt 40 bon av havsörn." *Vår Fågelvärld* ges som bekant fortfarande ut och har under alla dessa år spelat en viktig roll som brygga mellan vetenskaplig och mer folklig ornitologi.

När vapenskrålet i Europa tystnat öppnade sig ett gyllene tillfälle att börja arrangera kollektiva utflykter för fågelintresserade – även i Gävletrakten. Kom ihåg att detta var före bilismens genombrott i Sverige. Närlokaler som Hille-Mårdängsjöarna och Inre Fjärden nåddes enkelt med cykel. Men för mer avlägsna resmål var det Naturvännernas Förening i Gävle som axlade rollen att ordna exkursioner, ofta med abonnerad buss. I regel deltog en eller ett par ledare med ornitologisk expertis, ofta Georg Granbom och Sven Löhman, som kunde reda ut vilka fåglar vi kom i kontakt med ute i fält. Sven Löhman startade för övrigt på 1960-talet den mångåriga spalten *Naturrutan* i GD.

Väl på plats vid exkursionsmålet fick vi småpojkar ibland låta en 7x50-kikare gå runt mellan oss, då alla inte hunnit skaffa egen. Jag minns särskilt flera utflykter till Ledskär, men även exkursioner till Rönnskärs udde (för något så ovanligt som sträckskådning) och Biskops Arnö (på jakt efter celebriteten snatterand). Populära var även majutflykter med fiskebåt ut i Gävle skärgård.

1960-talet – De lokala fågelrapporternas årtionde

Det växande ornitologiska intresset under 1960-talet gav ny energi till den lokala fågelskådningen. Allt fler ville dokumentera fågellivet och sprida resultaten. Ett tidigt exempel från Gävletrakten är *Gävletraktens fåglar*, framtagen 1956 av en kommitté med 15 fågelkännare inom Naturvännernas förening. Rapporten ingick i föreningens jubileumsskrift och finns även som separat tryck.

I samma skrift finns artiklar som visar att trutintresset fanns redan på 1950-talet. Knut Källström skrev om trutar vintertid vid soptippen på Näringen, där han den 15 december 1955 räknade minst 15 vittrutar och uppskattade att hälften av de 2000 trutarna var havstrutar – en sällsynt syn idag.

Under 1960-talet blev publicering av lokala fågelrapporter populärt, särskilt bland yngre skådare. En tidig sammanställning från 1961, tryckt i *Vår Fågelvärld* 1963, innehöll flera förstagångsfynd för Gästrikland, bland annat en gulhämpling i Stadsträdgården och en detaljerad redovisning av vadare vid Inre Fjärden.

Tidskriften *Vår Fågelvärld* började ta emot mängder av liknande rapporter från hela landet, ofta under rubriken *Meddelanden*. Det ökade inflödet ledde till bildandet av regionala rapportkommittéer (LRK) som ansvarade för att granska och sammanställa observationer.

I Gästrikland och Hälsingland leddes LRK av Lennart Risberg, som mellan 1969 och 1972 gav ut stencilerade rapporter två gånger per år. Dessa skrevs på skrivmaskin, kopierades med stencileringsapparat och sorterades manuellt – ofta på helglediga skolor. På detta sätt skapades ett forum för återrapporering till SOF-medlemmar i landskapet.

LRK Gästrikland kom därmed att utgöra ett direkt embryo till GLOF – Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening.

Rapporterna skrevs på skrivmaskin, kopierades med stencileringsapparat och distribuerades manuellt – ofta på helglediga skolor. Denna mödosamma process gav ett forum för återrapporering till SOF-medlemmar i landskapet. LRK Gästrikland blev därmed ett direkt embryo till GLOF – Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening.

1970-talet – Inventeringarnas och fågeltskyddsarbetets årtionde

Vid årtiondets början fanns redan en regional organisation för insamling av fågelobservationer – Rapportkommittén för Gästrikland och Hälsingland, numera RRK Gästrikland.

I skiftet mellan 1960- och 1970-tal studerade jag i Uppsala och delade korridor med Alex Pedemark, limnolog från Arbrå. Han föreslog att bilda en länsförening för ornitologer. Idén fick snabbt stöd, och Lennart Risberg bjöd via stencilutskick in till ett möte den 24 mars 1973 i Kvarnen i Söderhamn – det konstituerande mötet för GLOF.

GLOF blev remissorgan för regionala fågelskyddsfrågor, ofta via Länsstyrelsen. År 1975 började föreningen ge ut tidskriften *Fåglar i X-län*, som ersatte LRK-utskicken. Den finansierades via en medlemsavgift på 40 kronor – en betydande summa då.

Utmaningen låg också i att bedriva lokal verksamhet i spridda orter. Studieförbundet blev en viktig samarbetspartner, särskilt i Gävle, där vi kunde organisera studiecirklar och inneträffar. För att få bidrag krävdes formell organisering, vilket ledde till bildandet av GLOF:s första lokalklubb – Gävle Fågelklubb – den 5 mars 1975. Klubben hade ingen egen medlemsavgift, men fick ekonomiskt stöd från Studieförbundet. Undertecknad utsågs till ordförande det första verksamhetsåret.

Styrelsen i den nybildade föreningen. Fr v Lennart Risberg, Alex Pedemark, Sigvard Carlsson, Jan-Erik Malmstigen, Per Aspenberg och Kjell Bylin. På bilden saknas Carl-Erik Carlsson.

Under 1970-talet blev fågelinventeringar och fågelskydd centrala begrepp. Lennart Risberg och jag hade redan 1971–72 inventerat skärgårdshäckande fåglar längs Gästrikekusten. Därefter följde flera projekt: myrfågelinventering 1973–74, regional inventering av Nedre Dalälven och den nationella ATLAS-inventeringen, där frivilliga skådare dokumenterade arter i 5x5 km-rutor. Det räckte att ange högsta häckningskriterium, exempelvis "fågel med födoleverans till ungar".

Inventeringarna har ibland ifrågasatts, men när de upprepas över tid är de utmärkta verktyg för att följa populationsförändringar.

Fågelskyddet fick också stort genomslag. Naturskyddsföreningen startade projekt Havsörn 1971 under Björn Helander, och projekt Vitrygg 1975 under Gustaf Aulén. Det senare övertogs 1990 av Naturskyddsföreningen. Flera andra arter studerades i projektform: kungsörn, pilgrimsfalk, fiskgjuse, berguv, slaguggla, pärluggla, skräntärna, silltrut, blåhake och strömstare – många med regional betydelse.

Den långa listan av projekt förklarar den inventeringströtthet som började märkas mot slutet av årtiondet, då det blev svårare att rekrytera frivilliga.

1980-talet – Ringmärkningens årtionde

I slutet av 1970-talet nåddes den inventerings- och projekttrötta medlemskader av nya frestelser. Fågelstationer hade länge funnits i landet, men upplevts som otillgängliga – en värld för sig, främmande för oss amatörer. Genom lokala initiativ bildades nu flera nya stationer runtom i Sverige, med verksamhet på en lagom pretentiös nivå.

Det gick att ansöka om ringmärkningslicens hos Riksmuseum, om man kunde motivera sitt syfte. Gävlesonen Tomas Holmberg skaffade licens för ugglemärkning redan i unga år. När han flyttade till Jämtland övertog jag hans licens. Lennart Risberg i Hofors hade också licens och bar på en vision om att skapa en fågelstation på Eggegrund – ett projekt som verkligen lät "eggande".

Efter kontakt med Sjöfartsverket fick vi hyra en lägenhet i fyrvaktarhuset. Den 20 maj 1977 begav sig trion Risberg, Strindberg och undertecknad ut med nät och ringar. Erfarenheten från tre dagar på ön gav energi att starta regelbunden fångst. Till en början användes privata ringar, men 1986 bildades Eggegrunds fågelstation med GLOF som huvudman.

Sedan dess har mycket hänt – det mesta dokumenterat i dagböcker. Vi har nu hunnit till dagbok nummer 32. Läsningen är ofta spännande, ibland dråplig, och ibland nedslående när märkningen ifrågasatts av "lokalbefolkningen". Fågelstationens historia förtjänar en egen skildring, men här nöjer vi oss med att konstatera att över 220 000 fåglar har ringmärkts fram till 2024. Stationen drivs av GLOF, men bemannas till stor del av medlemmar i Gävle Fågelklubb.

Mer lättillgänglig för Gävlebor har varit ringmärkningen vid Inre Fjärden. Den startade efter Lars Strindbergs iakttagelser av rastande blåhakar i vassarna. Han kontaktade Ringmärkningscentralen (RC) vid Riksmuseum, som snabbt gav grönt ljus. Man visste att blåhakens vinterkvarter låg långt mot sydost, men exakt var var ännu okänt.

Kjell Wallin utvecklade verksamheten till ett imponerande koncept med daglig fångst och skolbesök. I *Fåglar i X-län* nr 2, 2004, redovisade han att blåhake nummer 10 000 fångats den 5 september kl. 06.35 på Tippen. Han sammanfattade:

"Detta har vi klarat genom många ideella insatser. Jag tycker att alla har gjort ett fantastiskt jobb och, för att citera den numera ständiga sekreteraren Göran Dahlberg, haft förbannat trevligt."

I takt med förändrad naturmiljö har blåhakarna blivit ovanligare vid Inre Fjärden, men fågelrikedomen är fortfarande stor. Ringmärkningen har fortsatt i Fågelklubbens regi och är öppen för allmänheten – med många besökare, både vuxna och barn.

Rubriken *Ringmärkningens årtionde* syftar på att flera ambitiösa projekt startades under 1980-talet, varav många fortfarande pågår. Ett särskilt projekt var pärluggleprojektet, med över 900 holkar och 435 dokumenterade häckningar mellan 1977 och 1999. Projektet involverade omfattande märkning av både ungar och adulta fåglar, och engagerade många Gävleornitologer – bland andra Sune Östlund, Bo G. Eriksson, Sten Ericson, Kjell Wallin, Lars Johansson och Lennart Risberg. Totalt gjordes nära 2 200 fångster, inklusive kontroller. En verksamhetsrapport är under arbete av undertecknad, Mats Forslund (Dalarna) och Arnold Larsson (Västmanland). Flera andra projekt har bedrivits i Gästrikland, exempelvis Anders Ekholms studier av lavskrikan i landskapets nordvästra del.

Ringmärkningen blev under detta årtionde verkligen "den ornitologiska allmänhetens" verktyg.

1990-talet – Kryssandet tar mer och mer plats

Väldigt få ornitologer kan förneka tillfredsställelsen i att påträffa en ny fågelart – ett livskryss! Även årskryss, landskapskryss och liknande värmer förstås. För den som vill hänga med på var rariteterna finns just nu, fungerar inte längre informationsspridning enligt 1960-talsmodell.

När fyndet av gulhämpling den 7 juli 1961 presenterades i *Vår Fågelvärld* först 1963, hade fågeln med all sannolikhet redan lämnat platsen. För att korta informationsvägen började man under 1990-talet använda fågelsvarare – ett telefonnummer med en automatisk telefonsvarare som uppdaterades löpande med senaste nytt om rariteter i trakten. Ett samtal kunde räcka för att hinna iväg och få syn på fågeln innan den försvann.

2000-talet – Svalan, småningom benämnd Artportalen, träder in på scenen

Tekniken utvecklades snabbt, och webbens genomslag möjliggjorde en helt ny nivå av användarvänlighet. Vid SOF:s årsmöte på Öland 1988 diskuterades framtagningen av ett digitalt, internetbaserat rapporteringssystem. Under år 2000 lanserades äntligen ett sådant system under namnet Svalan, eller Artportalen som fågelrapporteringssystemet numera benämns.

Detta verktyg är, som alla vet, ett dominerande inslag i vardagen för nutidens ornitologer. Det används även av myndigheter och konsultbolag för att bedöma eventuella konflikter mellan skyddsvärda fåglar och olika typer av exploateringar. Artportalen är dessutom navet för den Regionala Rapportkommitténs arbete.

2010-talet till nu – Appar blev vardagsmat

Appar var inte vardagsmat ens för 15 år sedan. Det första stora genomslaget för mobila appar kom 2007, strax efter att Apple lanserat den första versionen av iPhone, där ett antal appar fanns förinstallerade. När App Store släpptes den 9 juli 2009 fanns det bara omkring 500 appar tillgängliga.

Google lanserade 2008 sin första version av operativsystemet för Android-telefoner, till vilket knöts en marknadsplats vid namn Google Play. På endera av dessa plattformar kan man idag välja att installera appar ur ett så gott som gränslöst utbud.

Det finns mängder av appar som hjälpmedel för ornitologer på olika kunskapsnivåer. *Fågelguiden* i digital form finns till exempel att ladda ner och fungerar som en omfattande digital fälthandbok. Men utvecklingen har gått mycket längre än så. Ta till exempel Merlin Bird ID och BirdNET, som möjliggör identifiering av fåglar via ljud och utseende – något man knappast kunde föreställa sig vid millennieskiftet.

Syftet med dessa rader är egentligen inte att redovisa en hel katalog av digitala hjälpmedel för skådare, utan snarare att sätta en signatur på tidsperioden.

På mer lokal nivå finns det mycket uppskattade verktyget GäX-larm, med för närvarande 535 anslutna medlemmar (i princip mobiltelefonägare). Här läggs aktuella fynd av intressanta fåglar ut löpande i realtid, vilket ger en verklig möjlighet att dela observationerna med upptäckaren och andra tillströmmande ornitologer. GäX-larm administreras av Fågelklubben – numera av Arvid Löf och Marcus Bergström.

Ett aktuellt utvecklingsområde på den digitala sidan är, som alla vet, Artificiell Intelligens (AI). Jag avslutar denna krönika med förhoppningen att det blir något trevligt AI-system som genererar den ornitologiska historieskrivningen fram till nästa jubileumsår för Fågelklubben. Säkert mer läsvärd – men kanske *mindre verklighetstrogen*?

Text: Per Aspenberg

Exkursionsberättelse från förr – Rostgumpsvala

Jag var femton år den där söndagsmorgonen i maj 2005. Det var min allra första exkursion med Gävle Fågelklubb, och det var mycket tack vare min jämnåriga kompis Marcus Bergström som jag var där. Han hade pratat varmt om klubben, om upplevelser ute i fält och hur roligt det var att skåda tillsammans med andra. Redan vid samlingen vid Konserthuset kände jag att jag hade hamnat bland likasinnade. Vädret var grått och dimmigt, men för mig var det som att kliva in i en ny värld – en värld av kikare, termosar och uppsluppna samtal om fåglar jag knappt visste namnet på. Resan till Orarna kändes som ett litet äventyr, och jag minns hur det pirrade i magen när båten lade ut från kajen. Det här är ett minne jag gärna vill dela med mig av – en dag som skulle bjuda på både en riktig raritet och möten med människor som fick mig helt fast i fåglarna och fågelskådningen – fåglarna som numera är centralt både mitt professionella och privata liv.

Text: Arvid Löf

SÖNDAGEN DEN 8 MAJ 2005 hade Gävle Fågelklubb sin sedvanliga exkursion till ön Orarna utanför Sikvik. Genom åren har en del intressanta observationer gjorts ute på Orarna vid den här tiden på året och kanske var det en av anledningarna till den goda uppslutningen på samlingen vid Konserthuset på morgonen. En annan anledning var kanske att landskapet var insvept i en härlig dimma, en omständighet som kan tvinga den mest sträcksugna lilla fågel att rasta och då kan det vara riktigt intressant att skåda på öar...

Tre tur- och returresor med båt krävdes innan Per Aspenberg på ett föredömligt sätt transporterat alla 19 deltagare den relativt korta biten ut till Orarna. Vi som åkte med de första båtlassen väntade in de övriga genom att ta en rejäl fika, samtidigt som vi lyssnade på fågelkören.

Sedan startade vi vandringen längs strand-ängarna på öns södra sida. Efter någon timme hade vi nått en av de flacka landtungorna på öns sydöstra sida. Hittills hade vi inte haft några anmärkningsvärda observationer. Många av oss hade fått årets första obsar av annars vanliga arter som rödstjärt, gulärta och grönsångare. Ute på den lilla udden växte några lövträd och kring dessa höll en stor flock svalor till. Dessa måste jag så klart kolla igenom!

Det var mest ladusvalor i flocken men även en hel del hussvalor. Trots det korta avståndet använde jag tubkikaren för att kolla igenom de svalor som satt i träden. Ganska snart fick jag syn på en avvikande fågel. Ungefär ett år tidigare hade jag fått en kort obs av en rostgumpsvala på Öland och ganska precis ett halvår tidigare hade jag sett hundratals av arten nere i Kenya, så jag var redan nu säker på vad jag hade "i tuben".

Men som så många gånger annars när man ser något ovanligt så ringer medvetandets alla "säkerhetsklockor". Man vill inte riktigt tro på det man ser, än mindre skrika ut det, så jag säger något i stil med:

– Visst saknar rostgumpsvala mörkt på strupen? Jag får något jakande till svar så jag fortsätter.
– Jag har en rostgumpsvala här i tuben!

Sen blir det fart på folk! Alla vill ju veta var de ska titta och det är inte så lätt att beskriva vilken av de hundra svalorna i trädet som är den rätta. De mest ivriga (eller taktiska) ser förstås till att få se fågeln i den kikare som redan är riktad mot den. Alla exkursionsdeltagare verkar dock inte förstå att det är "heta grejer" på gång. Vi som hunnit se fågeln är förstås noga med att alla ska få se fågeln och vi får faktiskt hämta några som inte alls verkar inse att något utöver det vanliga är på gång när folk börjar springa, peka och flockas kring några få kikare. Rostgumpsvalan, för det var mycket riktigt en sådan, är dock mycket medgörlig och låter sig väl beskådas av alla. Oftast sittande, men även flygande då den med regelbundna mellanrum gör flygturer över vattnet och snappar insekter. När fågeln sitter ges rikliga tillfällen att fotografera den genom våra tubkikare. De dåliga ljusförhållandena och brister i kamerans handhavande gör att åtminstone jag inte får några kanonbilder. Däremot åtskilliga bilder som kan fungera som dokumentation.

Tack vare dimman håller sig alla svalor i uddens omedelbara närhet, men allt efter-som dimman börjar lätta blir också flygturerna allt längre. Vi får njuta av rostgumpsvalan i en dryg timme, men någon gång innan halv elva ser vi den för sista gången när flocken av svalor rör sig i västerut, i riktning in mot Gävle. En skådare inne på fastlandet, som på telefon hållits underrättad om fågelns förehavanden, blir den siste som får se svalan för denna gång. I övrigt var det bara vi 19 exkursionsdeltagare som hade nöjet att få se Gästriklands, och Gävleborgs läns, första godkända rostgumpsvala.

Text och foto: Anders Johansson

Program för exkursioner/aktiviteter

Bra att veta

Gävle Fågelklubb vill vara en förening för alla som är intresserade av fåglar i och kring Gävle. Vi vill inspirera till besök hos fåglarna och bidra till kunskap om fåglar och de miljöer som de finns i. Oavsett om du är nybörjare eller erfaren fågelskådare, är en inbiten kryssare eller en vardagsskådaren så vill vi att du ska hitta något intressant i vårt program och alla ska känna sig välkomna på våra aktiviteter. Vi hoppas att du hittar något du vill delta i.

Våra exkursioner är vanligtvis avgiftsfria men i vissa fall är det aktuellt att dela på reskostnader. I programmet framgår vem som är ansvarig för de olika exkursionerna och vart du ska vända dig för anmälan eller mer information. För att få en trevlig exkursion är det bra att tänka på oömma kläder och oftast är det lämpligt att ha stövlar på. Fika gör också alltid en exkursion lite trevligare. Se tabellen nedan med symboler som används för att förklara karaktären på våra exkursioner.

Program och text: Tomas Källquist

Hur långt går vi under exkursionen?	Vilken exkursionstyp passar mig?
 Förmodligen blir det mindre än 1 km att gå under exkursionen. Lättgången terräng.	 Det är ett lugnare tempo och enkelt att "hänga med" under exkursionen.
 Det kan bli 1–4 km att gå under exkursionen. Det kan även förekomma förflyttning i obanad terräng eller i och ur båt.	 Det kan förekomma observationer av fåglar under något sämre förhållanden eller längre avstånd. Det är bra om du känner till lite om fåglar för att få ut maximalt av exkursionen.
 Troligen över 4 km att gå under exkursionen. Det kan även förekomma förflyttning i obanad terräng eller i och ur båt.	 Det blir högre tempo och kännedom om aktuella arter krävs troligen för att du skall få ut det mesta möjliga av exkursionen.

Ringmärkning vid inre fjärden - Lördag den 23/8

En ny säsong för Gävle Fågelklubbs ringmärkning startar vid den vanliga platsen i Lervik, Avanområdet, nära cisternerna. Exkursionen har varit en tradition sedan slutet av 1970-talet, tidigare med fokus på blåhake. Arten har dock blivit mer sällsynt, och märkningen omfattar nu flera olika fågelarter.

Besökare får chans till närkontakt med fåglar i handen och se hur ringmärkningen går till. Med lite tur fångas även någon blåhake. Exkursionen är drop-in – kom när det passar och stanna så länge du vill. Start ca kl. 06:00, pågår minst till 09:30.

Ringmärkningen är väderberoende och ställs in vid dåligt väder. Kolla därför väderprognosen eller Band noga innan du åker. Vägbeskrivning finns på fågelklubbs hemsida eller på instagram där ringmärkningens sida heter "blahakemarkningen".

Samling: Drop-in vid ringmärkningsplatsen. Det finns folk på plats mellan kl. 06:00 och 09:30. **Ledare:** Arvid Löf, Tel. 073-070 50 78

Exkursion till Hjälstaviken – Söndag den 14/9

Hjälstaviken är en av Sveriges främsta fågelsjöar med spännande observationer året runt. På hösten rastar tusentals flyttfåglar och rariteter dyker upp regelbundet.

Naturen bjuder på vidsträckt utsikt från Kvarnberget, ädellövskog i Parnassen och hagmarker med unik flora. Vandringen på spångarna genom vassen är en särskild upplevelse.

För fågelskådning finns både fågeltorn och gömsle. Resan är cirka 14 mil, men oftast väl värd mödan. Vi ordnar samåkning och delar på kostnaden. För anmälan och information om samlingsplats och tider, kontakta vår ledare Cecilia, som håller i exkursionen tillsammans med Sanna P.

Kontaktperson: Cecilia Ohlsson, cecilia.ab.ohlsson@gmail.com, 070-2671756

Ringmärkningens dag vid inre fjärden – Söndag den 14/9

En öppen ringmärkning är inget unikt i Gävle och Gävle Fågelklubb men i höst blir vi också en del av ringmärkningens dag. Upptäck fåglarnas hemliga liv på nära håll och följ med in i naturens fascinerande värld under Ringmärkningens dag! Den 14 september öppnar vi tillsammans med flera fågelstationer runt om i landet våra dörrar för allmänheten – en dag fylld av lärande, spänning och fågelglädje för hela familjen! Denna dag kan du lära dig om vad ringmärkning är och varför är det viktigt.

Ringmärkning är en av de viktigaste metoderna för att lära oss om fåglars liv – deras flyttvägar, ålder, hälsa och överlevnad. Genom att sätta en liten, lätt ring med ett unikt nummer på fågelns ben kan forskare och ornitologer följa dess resa över hela världen. Varje fågel berättar sin egen historia – och på Ringmärkningens dag får du möjlighet att själv se hur detta spännande arbete går till!

Ringmärkningens dag är perfekt för barn och ungdomar som älskar djur och natur – eller som vill upptäcka något helt nytt.

Samling: Drop-in vid ringmärkningsplatsen. Det finns folk på plats mellan kl. 06:00 och 10:00. **Ledare:** Arvid Löf, Tel. 073-070 50 78

Ringmärkning vid inre fjärden - Söndag den 26/10

Ringmärkningssäsongen närmar sig sitt slut. Ljuset kommer nu lite senare så starten är nu ca 07:30. Se i övrigt texten ovan gällande den 23/8. Det är samma upplägg men skillnaden denna gång är att vi satsar lite extra på barnen. Vi hoppas att vi vid detta tillfälle kan få en ny generation fågelskådare att få närkontakt med fåglarna.

Samling: Drop-in vid ringmärkningsplatsen. Det finns folk på plats mellan kl. 07:30 och 10:00. **Ledare:** Arvid Löf. Tel. 073-070 50 78

Inneträff: Hur man rapporterar fåglar i Artportalen - Onsdag den 12/11

Artportalen är ett system för att samla in och sprida information om Sveriges vilda växter, djur och svampar. Det fungerar som en databas där vem som helst kan rapportera sina observationer och där forskare, naturvårdare och allmänheten kan söka efter information om arters förekomst. Syftet är att öka kunskapen om den biologiska mångfalden och stödja naturvårdsarbete.

Denna kväll lär vi oss att bli bättre på att rapportera in våra fågelfynd i Artportalen. Stort fokus kommer vara på att rapportera skyddsvärda arter så korrekt som möjligt. Vi välkomnar alla medlemmar, nybörjare som erfaren. Vill du få hjälp med att komma i gång med Artportalen eller har du frågor om vanliga problem som du brukar stöta på när du använder hemsidan? Till denna inneträff kan du ta med din laptop om du vill.

Samling: Kl. 19:00. Studieförbundet. **Ledare:** Marcus Bergström. Tel. 070-63 107 39

Inneträff: Fördjupningskväll skogsgås och kärrhökar! - Onsdag den 26/11

Det är inte alltid enkelt att göra en trygg och korrekt artbestämning av olika fåglar. Det krävs ofta träning och kunskap om vilka karaktärer man ska lägga på minnet att studera för att vissa arter ska kunna skiljas från varandra. En del arter är mer ofta inblandade i samband med felbestämningar. Denna kväll ligger fokus på att öka kunskapen om några av de arter som kan vara svåra att arta korrekt.

Skogsgås och tundragås var tidigare samma art, sädgås, men är nu uppdelade i två olika arter. Karaktärer för dessa två arter diskuteras. Vidare så kan olika arter av kärrhökar vara utmanande att arta korrekt. Vi fördjupar oss i artbestämning av blå kärrhök, stäpphök och ängshök.

Samling: Kl. 19:00. Studieförbundet. **Ledare:** Marcus Bergström. Tel. 070-63 107 39

Iggön - Söndag den 4/1 2026

Enligt tradition börjar vi nya året med en exkursion till Iggön. Det vintriga havet bjuder förhoppningsvis på en del förbiflygande lom, alkor och doppingar. Förbered ryggsäcken för den 2,2 km långa promenaden till platsen för dagens skådning. Matsäck och varma kläder är att rekommendera.

Samling: Kl. 08:00. Skicka email till kontaktperson för anmälan och mer info om samlingsplats. **Kontaktperson:** Tomas Källquist, tkl@hig.se

Årsmöte – Söndag den 8/2

Härmed kallas samtliga medlemmar till GFK:s årsmöte. Vi bjuder på fika och bildvisning!

Samling: Kl. 15:00. Studieförbundet. **Kontaktperson:** Marcus Bergström, Tel. 070-63 107 39

Sammanfattning höst och vinter 2025/2026

Veckodag	Datum	Aktivitet/Utflykt	Samlingsplats
Lördag	23/8	Ringmärkning på Tippen	Inre fjärden
Söndag	14/9	Hjälstaviken	Kontakta ledaren
Söndag	14/9	Ringmärkningens dag	Inre fjärden
Söndag	26/10	Ringmärkning på Tippen	Inre fjärden
Onsdag	12/11	Inneträff: Artportalen	Studieförbundet
Lördag	15/11	GFK 50år - Föreläsning	Studieförbundet
Fredag	21/11	GFK 50år – Middag	Info medlemsblad
Onsdag	26/11	Inneträff: skogsgås och kärrhökar!	Studieförbundet
Söndag	4/1 - 2026	Iggön	Kontakta ledaren
Lördag	8/2 - 2026	Årsmöte	Studieförbundet

